

namreč predlagala vsem evropskim vevlastim, naj se porabi v to svrhu eden del egiptovskega rezervnega zaklada, o katerem pa odločuje posebna komisija. Italija, Nemčija in Avstro-Ogerska so temu privolile, Rusija in Francija pa ne. Ker je angleška vlada torej dobila večino, nakazala se ji je ogromna svota 500 000 funtov šterlingov. Kaj bo pa posledica ekspedicije in nasprotja, ki se je pri vevlastih pri tej zadevi pokazal, o tem nas pouči prihodnost. Posebno previdno se nam ne vidi ravnanje Anglije. — Turčija je sedaj sprožila misel, da naj se egiptovsko vprašanje končno reši. Rusija in Francija sta temu že pritrdili. To je storila Turčija iz maščevanja nad Angleži, ker so jo ti o vprašanji glede porabe egiptovskega rezervnega zaklada prezrli, a ima kot vihovna vlast nad Egiptom tudi svojo besedo pri tej zadevi.

Kuba. — Nesrečna vstaja na Kubi še ni udušena in tudi ne kaže, da bi kedaj bila. Od kar so ameriške Zvezne države proglasile Kubo za samostojno republiko, imajo vstasi še večji pogum. Pustošenja ni ne konca in kraja. Španjci ne morejo biti kos vstaškim četam, ki dobivajo znatno moralno in gmotno pomoč od Zveznih držav. Španjska vlada hoče sedaj utrditi več obrežnih mest, ki so v nje rokah, ker tudi ta že niso več varna pred vstasi. Tako poskuša Španija vse, da bi si le ohranila Kubo. Kolikor dolgo ji bodo količkaj dopuščala sredstva, bo ta žrtvovala, ako ji bodo ta popolnoma pošla, potem — je Kuba zgubljena za Španijo. — Sedanji španjski poveljnik na Kubi Weyler, se hoče odpovedati, ker vidi, da nič ne opravi.

Obrtnija.

Električna naprava v Ljubljani.

II.

Kakor ima vsaka stvar dve strani, poleg solnčne tudi senčno, tako imamo tudi pri električnih napravah za istomerne toke in akumulatorje senčno stran, katere nikakor ne smemo prezreti.

Prva senčna stran pri teh napravah je ta, da pri napravah za istomerne toke večjih daljav ne moremo tako lahko zmagovati, kakor z izmeničnimi toki, zelo velikih daljav pa sploh ne. V čim večjo daljavo hočemo napeljati električni tok, tem debelejši elektrovod moramo izbrati, če se hočemo izogniti preveliki izgubi na napečnosti. S tem pa se povečajo tudi stroški za napravo. Odsek je v tem oziru delal raznovrstne račune ter pri tem, kakor že izvedenec prof. Schlenk, prišel do zaključka, da za ljubljanske razmere v gospodarstvenem oziru bolj ugaaja naprava za istomerne toke. Druga senčna stran so akumulatorji; oni so dragi, zahtevajo natančnega nadzorstva in na leto precejšno svoto za ohranitev v dobrem stanju. Pri vsem tem pa nas praktična izkušnja uči, da se dan za dnevom zlasti v mestih, ki nimajo velike obsežnosti, urejajo električne naprave z akumulatorji in da je v obče število takih naprav toliko, kakor število naprav za izmenične toke.

Pri svojih daljših razpravah je enkêta prišla do zaključka, naj se gradba električne naprave odda tvrdki Siemens & Halske na Dunaju. Ta tvrdka je predložila najbolj podrobno izdelane projekte, ne stavi nobenih višjih cen kakor katera druga tekmujočih tvrdk, nasprotno,

ta tvrdka dovoljuje mestni občini za svoje lastne izdelke 5 % popusta, dočim je tvrdka Ganz & Comp. pri svojih proračunih za svoje patente zahtevala posebno odškodnino. Tvrdka Siemens & Halske zgradila je že zelo veliko manjih in večjih električnih naprav (v najnovejšem času tudi v Serajevu napravo za razsvetljavo in železnico) ter uživa mej podjetništvu te vrste sploh velik ugled. Na drugo, prav tako veliko tvrdko Ganz & Comp. ne more se dalje ozirati, ker ni predložila nobenega projekta za istomerne, marveč le za izmenične toke. Tretja tekmujoča tvrdka Schuckert & Comp. je inozemska in ni predložila nobenega tako popolnega projekta kakor Siemens & Halske. Kar zadeva tehniški del projekta, pritrdil je odsek načrtu tvrdke Siemens & Halske v vsem, izimši obseg naprave. V doposlanem načrtu se nahajajo trije parni stroji, vsak po 200 konjskih sil, z vso potrebno opremo; odsek pa je mnenja, da z ozirom na velikost projektovane akumulatorske baterije za sedaj zadoščata dva taka parna stroja, vendar se mora centrala zgraditi tako, da se tretji parni stroj z vso opremo lahko koj postavi, čim bi nastala potreba za to.

Stroški za električno napravo znašali bodo 400.000 goldinarjev in sicer stavbe in dela, katera ima mestna občina oskrbeti v svoji režiji, 78.613 goldinarjev, stroški za parne kotle, stroje, akumulatorje, elektrovodno mrežo ter sploh za dela in reči, katere ima oskrbeti tvrdka Siemens & Halske, 321.397 gld. Letni dohodki električne naprave proračunani so na 64.380 gld., letni stroški na 62.900 gld. in bi torej bilo letnega prebitka 1480 gld. Pri računanju dohodkov postavil se je za vsak hektovat in uro znesek 3-8 kr. in je cena izdatno nižja kakor drugod v Avstriji ter znaša za žarnico s svetljivostjo 16 normalnih sveč 2 kr. na uro. O elektrovodni mreži omenjamo, da je nje kapaciteta proračunjena v glavnem ali napajalnem delu za 6000, v razdelilnem delu pa celo za 7000 istočasno svetečih žarnic. Zaradi prevelikih stroškov ni moči po vsem mestu, oziroma po vseh ulicah, polagati kabljev, ampak le v glavnih in najbolj ljudnatih; drugod tekli bodo elektrovedi po zraku.

Poročevalec omenil je končno v svojem dve uri trajajočem poročilu, da so sedaj vsa pripravljalna dela v toliko izvršena, da se lahko sklepa o oddaji električne naprave. Sicer pa je nujno potrebno, da se z zgradbo čim prej prične, ker sedaj veljavna pogodba s plinovo družbo poteče že meseca novembra letos. Izkušnja v letošnji zimi pa nas je tudi dokaj dobro poučila, da so plinovodue cevi na več krajih poškodovane in zamašene, da vsled tega plinova razsvetljava ne funkcijonira več zanesljivo. Plinarna v sedanjem stanju ne more več zadoščati vsem zahtevam. Tudi ta okolnost nas sili, da si mesto kmalu preskrbi električno luč. Ker se bode ravno sedaj veliko hiš temeljito popravljalo in prezidavalo, pri kateri priložnosti se lahko uvede električna razsvetljava, je pač gotovo, da ne kaže odlašati s pričetkom gradbe.

Poročevalec stavil je končno v imenu odseka sledeče predloge:

1.) Sklep I., katerega je storil občinski svet v svoji seji dne 12. decembra 1894. v zadevi električne naprave, izpremeni se toliko, da si mesto Ljubljana ne zgradi električne naprave za izmenične toke, marveč da si zgradi električno napravo za istomerne toke z uporabo akumulatorjev.

2. Občinski svet ljubljanski sklene, da se grajenje ljubljanske električne naprave na postavi predloženega načrta pogodbe, ki se ob enem z vsemi pripadajočimi prilogami odobri, izroči dunajski tvrdki Siemens & Halske pod pogojem, da postane ta pogodba pravoveljavna le takrat, ako dobi sklep dež. zbora, s katerim se mestni občini ljubljanski za grajenje električne naprave dovoljuje najetje posojila v znesku 400.000 gld., najvišje potrjenje.

3.) Mestnemu magistratu se naroča, da o sklepu pod 2) nemudoma obvesti dunajsko tvrdko Siemens & Halske ter pozove, da v zmislu svoje izjave z dne 7. marca 1896 s svojim delom takoj prične.

4.) Mestnemu magistratu se naroča, da vse potrebno ukrene in stori, da mestna občina kar najhitreje dobi koncesijo za zgrajenje „električne naprave za električno razsvetljavo in prenašanje sil.“

5.) Dosedanje tehniška enkêta, sestojêca iz sledečih članov: deželni inženir J. V. Hrásky, ravnatelj Andrej Senekovič in ravnatelj Ivan Šubic, se pooblašča, da posluje za časa grajenja naprave kot nadzorovalni odsek. Ob enem se temu odseku naroča, da za svoje poslovanje sestavi posebno navodilo ter je, preden stopi v veljavo, predloži občinskemu svetu v potrjenje.

6.) V zmislu sklepa V. v seji občinskega sveta z dne 12. decembra 1894 se magistratu naroča, da takoj razpiše provizorično službo elektrotehniškega inženerja s plačo po dogovoru odmerjeno, kateri mora prevzeti za časa grajenja stavbeno vodstvo in za časa delovršbe vodstvo vse naprave.

7. Magistratu se naroča, da v zmislu določila pogodbe preskrbi potrebne prostore za pisarniške namene, kakor tudi za magazine.

Predno se je pričela debata o teh predlogih, naznanil je župan Grasselli, da mu je došel od tvrdke Ganz & Comp. obširen memorandum, v katerem se pobija ocena in mnenje izvedenca prof. Schlenka ter dokazuje prednost električne naprave z izmeničnimi toki. V generalni debati oglašili so se k besedi obč. svet. Gogola, Hrasky, dr. Gregorič, vitez Ziterer, Šubic in poročevalec Senekovič. Obč. svet. Gogola priporočal je, naj se da tvrdki Ganz & Comp. prilika, da popolnoma pojasni svoj projekt. Podjetje, za katero se gre, je veljavno in mestni zbor zadela bi huda odgovornost, ako bi natanko ne pretehtal vseh okolištin. Govornik predlaga, naj se zasliši še jeden izvedenec o vseh projektih. Tudi obč. svet. dr. Gregorič pritrdil je temu nasvetu, obč. svet. Hrasky pa je izjavil, da je tvrdka Ganz & Comp. imela zadosti prilike, da nam predoči prednost svojega sistema. Poročevalec Senekovič pojasnil je v obširnem govoru razna vprašanja, izjavil se proti predlogu obč.

svetnik Gogole ter v tej seji od točke do točke ovrgeti trditve, izražene v spomenici tvrdke Ganz & Comp., vsled česar je obč. svet. Gogola svoj predlog umaknil.

V specialni razpravi vsprejel je občinski svet soglasno predloge odseka za električno napravo ter odobril pogodbo, s katero se izročajo dela pri električni napravi tvrdki Siemens & Halske. Tvrdka obvezana je, dela pospešiti tako, da se bode električna naprava v osmih mesecih računši od dneva, ko bode dogotovljeno poslopje centrale, lahko izročila njenemu namenu.

Poročevalec Senekovič predlagal je nadalje, naj občinski svet izreče pismeno zahvalo c. kr. višjemu inženjerju g. Žužku za njegovo trudoljubivo dveletno sodelovanje v enkêti, čemur je občinski svet z dobro-klici pritrdil, istotako predlogu podžupana viteza dr. Bleiweisa, naj se izreče članom enkête obč. svet. Hraskemu, Senekoviču in Šubicu zahvala za njih veliki trud.

Obč. svet. Hrasky predlagal je, naj bi se uporabil par, ki bode preostajal v centrali, za napravo kopališča ali pralnice, obč. svet. dr. Gregorič pa je izrazil željo, naj bi se skrbelo za to, da bi tukajšnji dnevnik obširno poročali o električni napravi, ker se občinstvo za to zadevo jako zanima.

Konečno zahvalil se je višji inženir Hochenegg, ki je kot zastopnik tvrdke Siemens & Halske prisostvoval seji, občinskemu svetu za izkazano zaupanje ter obljubil, da bode tvrdka storila vse, da opraviči v njo stavljeno zaupanje.

Poročilo o mojsterskih tečajih za čevljarje leta 1895. v c. kr. tehnološkem obrtnem muzeju na Dunaju.

Od prvega do zadnjega decembra 1895 vložilo se je 249 prošnje radi vsprejema v tečaj za čevljarske mojstre. 151 prošenj je spisanih v nemškem 98 pa v češkem jeziku. 96 jih je od mojstrov, 153 pa od pomočnikov. Z ozirom na neprimirno kvalifikacijo se je odklonilo že 121 prošenj.

Od 151 nemških prošenj jih je iz zborničnega okoliša: Spodnje Avstrijsko 33, Zgornje Avstrijsko 1, Solnograd 1, Inomost 3, Bolzan 2, Koroško 7, Kranjsko 5, Gradec 5, Ljubno 2, Šlezija 13, Praga 13, Plzenj 6, Liberce 15, Budevice 1, Heb 11, Brno 8, Olmuc 9, Lvov 12, Krakov 3, Bukovina 1.

Pri izberi prosilcev pomagajo trgovske zbornice, zadruga, obrtna društva, občinski zastopi in zaupni močje. Določba, po kateri znaša šolnina za tečaj 25 gld. in je oprostitev od šolnine najbližja olajšava za obisk tečajev manj premožnim, je imela dozdevno le teoretično vrednost.

V skoro vseh prošnjah se je prosilo za ustanove, in kjer ne, zgodilo se je to le radi tega, ker prosilec ni vedel, da je olajšava mogoča.

Štipendije znašajoče 50 do 150 gld. so se odmerjale vedno z ozirom na osebne razmere, oddaljenost domovine in glede na to, ali je prosilec mojster ali po-